

MARKUS JARL

**PLAVA
JE BILA
TVOJA
BOJA**

Preveo sa švedskog
Nikola Perišić

■ Laguna ■

Naslov originala

Marcus Jarl

DINA FÄRGER VAR BLÅ

Copyright © Marcus Jarl, 2021

First published by Norstedts, Sweden

Published by arrangement with Nordin Agency, Sweden

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

**PLAVA
JE BILA
TVOJA
BOJA**

PRVI DEO

LINA I SAMUEL

Jun 2018.

1

SAMUEL ROMAN JE okačio svoj sako u garderober smešten u dnu spavaće sobe, pa stao. Posegnuo je za kvakom Lininog garderobera, ali se zaustavio. *Zašto ovo radim sebi?* Znao je da je to tamo unutra, i da se po svoj prilici nije premestilo od prošlog puta. Lina je bila na nedeljnom sastanku. *Utorak, 17.00–18.00.* Svake nedelje u isto vreme. Samuel pogleda na sat, pa oseti kako ga prsti svrbe. Znao je da će se kajati, ali je ipak otvorio vrata garderobera, čučnuo i udahnuo duboko. Kao da je prikupljao vazduh pre nego što će zaroniti pod vodu, ne znajući koliko će se dugo zadržati tamo dole.

Nije čak ni morao da traži. Stajala je pred njim. On je čekao, ruka mu je oklevala kao da će se opeći na kutiju. *Kutiju od cipela.* Ili, kako ju je Samuel ponekad nazivao: *Mrtvački kovčeg.* Jer u njemu je ležao on. *Ted.* Ili barem sećanja na njega.

Puls je počeo da mu ubrzava čim je izvadio kutiju i spustio je na krevet. Usta su mu se osušila. Stavio je dva prsta na ručni zglob. *98. Sranje.* Ovo je uticalo na njega i više nego što je mislio. Seo je na ivicu kreveta i otvorio kutiju. Sva pisma koja je Ted napisao Lini ležala su tamo na gomili, zajedno sa nekoliko fotografija. *Koliko je tu bilo pisama? Pedeset? Sto?* Taman je

hteo da izvadi prvu fotografiju, kad se prizvao pameti. Puls mu se dodatno ubrzao. *Ovo je bilo baš za dlaku.* Ponovo je opipao ruku. *120. Skoro kao pri paničnom napadu.* Izvadio je svoj mobilni i uključio kameru, zatim napravio niz fotografija na kojima se videlo kako je tačno sadržina kutije bila raspoređena, da bi posle mogao sve da vrati isto kao što je bilo, pa Lina neće primetiti da je on tu vršljao.

Ponekad nije ni morao da pogleda u fotografije da bi vratio sve na mesto. Ali je ipak gledao. Za svaki slučaj.

Ako bude počeo, znao je, neće moći da prestane sa tim, pa će ostatak večeri provesti sedeći na sofa, ubrzanog pulsa, nesposoban da razmišlja o bilo čemu drugom.

Ipak je uzeo prvu fotografiju. Onu na kojoj su oboje, u Portugalu. Ispred stana koji je Linin otac imao u Kaškaišu. Stajali su ispred fasade prekrivene plavo-belim pločicama i jeli sladoled iz *Santinija*. Crveno-bele kartonske čašice i sjaj u očima. I on je bio tamo sa Linom, tačno tri dana posle njihovog venčanja – ali nisu se slikali zajedno. Stajali su ispred istog tog zida i jeli baš isti takav sladoled, ali otprilike deset godina kasnije. Deset godina prekasno? *Daj, batali.* Odložio je fotografiju i uzeo drugu. Na njoj se video samo Ted. Široko se osmehivao i gledao u objektiv smeđim očima. Nije imao majicu, samo crvenu bandanu vezanu oko vrata i kosu koja štrči na sve strane. Male tetovaže na grudima, koje nisu sledile neki obrazac niti sačinjavale celinu. Ljudska tabla za žvrljanje. Šta je to Lina radila iza kamere kako bi mu izmamila taj široki osmeh? Ili ju je on možda samo voleo toliko da nije bilo potrebno preduzeti ništa posebno da bi se izazvala takva reakcija?

Osetio je probadanje u stomaku i iznenada mu je pripalo muka. Nije ni trebalo da gleda. Ali sada je bilo prekasno. Sada će ostati da sedi tu i čita sve one romantične formulacije, ponekad toliko poetične da su zvučale kao da su napisane u nekoj drugoj epohi. Osećaće kako mu grudva u stomaku narasta zajedno sa kompleksom niže vrednosti.

Kad bi jedna zvezda pala svaki put kada pomislim na tebe, nebo bi ostalo prazno.

Ted je to napisao na žutoj samolepljivoj ceduljici. Izbledela je, ali tekst na njoj nije. Reči su bile isto onako crne kao i onda kada su napisane, kitnjastim rukopisom. Teško da bi moglo biti rečitije, razmišljao je Samuel, sedeći drhtavih ruku. Ted nikada neće izbledeti. Njemu sigurno, a možda ni Lini, već će ostati postojan isto kao i to mastilo crno poput katrana. Kada bi barem ostalo tu, na cedulji, ali ne, mastilo je prelazilo na Samuelove prste. Zatim je flekalo sve što dodirne. Na sve strane sitni tragovi uspomena. A video ih je samo on. Te sitne, ljubomorom natopljene otiske prstiju koji su ga podsećali na Teda. Ili tačnije, na ono što je Ted značio njegovoj supruzi.

Neka od pisama je samo počeo da čita, pa ih brzo vratio na mesto; bila su to ona ispunjena snovima i planovima za avanture. *Čeznem da doživim svet zajedno sa tobom.* Čitanje je bilo toliko bolno da je odustajao. Na dnu fioke je ležao čep sa stare flaše koka-kole, zajedno sa kožnom trakom koja se tokom godina stvrdnula. Ponovo će zaspati u neznanju šta je sve to značilo, pa će zatim sanjati one najbolnije teorije. *Zbog čega ovo radim sebi?* Davao je sebi preveliko pravo, znao je da prekoračuje granicu, i stideo se toga. *Ted ne može da utiče ni na tebe ni na Linu. On nije nikakva pretnja.*

To je istovremeno predstavljalo istinu i laž, jer on je bio sveprisutan, a činjenica da Lina nikada nije govorila o njemu ili njihovom zajedničkom životu samo ga je činila još primetnijim. Kao da ne svojom voljom sačinjavaju psihološki trougao. Možda Ted *fizički* nije bio pretnja, ali to nije značilo da nije pretnja uopšte. Sa fizičkim pretnjama je Samuel umeo da se nosi. Umeo je da se odbrani i napadne, ako se javi potreba za tim. Da nekog otera na sud ili ga urazumi rečima. A šta se radi sa avetima? Sa nekim ko može da dolazi i odlazi kako mu se prohte, kroz zaključana vrata i debele zidove? Sa kime se ne

može razgovarati i koga je nemoguće staviti iza brave. Ted nije bio fizička pretnja. Bio je nešto mnogo gore.

Samuel je pogledao na sat. Brzo je vratio sva pisma i uspomene na njihova mesta, pa ih uporedio sa fotografijama koje je napravio pre toga. *Sve se poklapalo*. Pažljivo je stavio kutiju na njeno mesto u garderoberu, kao da je urna sa pepelom, pa zatvorio vrata. Jednog dana ona će ga uhvatiti na delu.

Ovo je bio poslednji put da je vadim odande.

5.26. LINA ROMAN se trkom popela stepenicama koje su sa odeljenja za neonatologiju vodile ka porodilištu. Adrenalin je tutnjao u njoj. Bila je to treća hitna uzbuna u toj noćnoj smeni. Nije znala šta će je dočekati kada jednom bude otvorila vrata urgentne sobe, osim što će se tu nalaziti novorođenče kome nije dobro. Možda nema puls. I ne diše. U najgorem slučaju, i jedno i drugo. Prva je stigla na lice mesta.

„Lina, bolničarka sa neonatologije“, uzviknula je kada je zakoračila u prostoriju.

Kraj stola za novorođenčad stajale su tri babice sa napetim izrazima na licima. Jedna joj je uputila brz osmeh dobrodošlice i namignula joj dok je Lina navlačila kecljlu i rukavice. Na stolu je ležalo sitno detence. *Prerano rođeno. Ima najviše 31 nedelju*, prošlo je Lini kroz glavu.

„Nedelja broj 30 + 3, majka primljena pre možda dvadeset minuta, nepravilan CTG, rođeno pre...“ Babica pogleda na sat. „Pre pet minuta.“

„Da li samo diše?“, upitala je Lina.

„Ne, ja radim ventilaciju, ali ne znam da li vazduh prolazi.“

Lina je preuzela stvar. Uzela je manju masku i stavila je detencetu preko usta i nosa. Blago je pritiskala vrhom prsta i

primetila da se grudni koš podiže. *Gde je lekar?* Lina oseti kako joj se znoj sliva ispod pazuha, ali je ipak povisila temperaturu stola. *Dete ne sme da se ohladi.* U sobi se osećalo na krv i alkohol za dezinfekciju ruku. Pored stola je sada stajao muškarac bledog nosa, sa rukom preko usta.

„Jeste li vi otac?“, upitala je Lina, a on je klimnuo glavom.

„Čestitam, jeste li znali da će biti devojčica?“

On odmahnu glavom. Šaka mu je podrhtavala.

„Mi joj održavamo disanje pomoću ove maske, jer su joj pluća veoma nerazvijena. To je inače slučaj u ovoj nedelji trudnoće.“

„Hoće li preživeti?“, upitao je otac na ivici plača.

Lina je malo oklevala sa odgovorom, pa pogledala dete. Bilo je mlitavo, i mada mu se boja malo povratila, i dalje je ipak bilo bledo. Monitor je zapištao. Puls je usporavao. *Gde je lekar, dodavola?*

„Radimo sve što je u našoj moći.“

Otac se naslonio na zid, a jedna babica mu je prinela stolicu, ali on je nastavio da uznemireno stoji. Vrata su se otvorila.

„Jakob, pedijatar.“

Najzad. Dobro, Jakob je iskusan.

Jakob je bio sav crven u licu i pogledao je Linu kao da se izvinjava.

„Rođeno pre otprilike deset minuta. Ne diše samostalno. Ventilacija od samog početka. Majka je došla pravo od kuće“, izvestila je Lina.

Jakob je klimnuo glavom i preuzeo stvar. Počeo je da pipka dete. *Mlitavo.* Pokušao da bolje namesti masku. Devojčica je ponovo postajala sve modrija. Puls se dodatno usporio. Monitor je ispustio glasan zvuk i počeo da trepće crveno.

„Nemamo osiguran disajni put“, rekao je Jakob

Lina ga je pogledala i shvatila da treba da se pripremi za intubaciju. Bacila je pogled po sobi. Iskusno je očima skenirala sve što se nalazilo u njoj. Kolica za urgentno odeljenje. Taster

za uzbunjivanje. Opremu koja bi mogla da im zatreba. *Provera uspešna*. Sve je bilo na svom mestu.

„Sada ćemo ubaciti cevčicu u grlo vaše ćerke. Samo vas moram upozoriti na to da može izgledati malo gadno.“

Otac se automatski malo udaljio, a jedna babica mu je prebacila ruku preko ramena. On je zario lice u njeno rame i čutke se molio naslonjen na njenu majicu. Lina stiže da pomisli kako je uvek neobično videti muškarce u takvim situacijama. Delovali su tako sitno, preplašeno i razgolićeno. Muškost je bila primorana da odstupi i pusti da se u prvom planu pojavi ljudsko biće ispunjeno nagonским strahom. Lina hitro dogradi sve što joj je bilo potrebno iz fioka na urgentnim kolicima, pa se podjednako brzo vrati do stola. Jakob je delovao iznenađeno – pogledao je na sat i započeo intubaciju. Otac je skrenuo pogled. *Tako je i bolje*, pomislila je Lina, posmatrajući kako lekar otvara ustašca i pomoću klešta gura detetu plastičnu cev u grlo. Jakob je bio koncentrisan, graške znoja su mu izbijale duž ivice kose. Lako se znojio, kako u hitnim situacijama na poslu tako i na podijumu za igru na proslavama u klinici. Te graške će se ubrzo pretvoriti u potočiće, govorilo je Lini iskustvo. Uzela je kompresu od gaze i brzim pokretom prevukla njome Jakobu preko čela, tako da niko drugi u sobi nije to primetio. Zahvalio joj je klimnuvši glavom.

„Cev na mestu. Možeš li ti da slušaš?“, upitao ju je.

Lina je stavila stetoskop u uši, pa počela da osluškuje detetu pluća. Klimnula je glavom. „Zvuči dobro na obema stranama.“

Detetov grudni koš se snažno uzdizao.

„Evo, puls ubrzava“, rekla je Lina.

Mora da je rekla to na način koji je svima ukazao na značaj te objave, jer je cela prostorija odahnula. Jakob je obrisao čelo unutrašnjom stranom ručnog zgloba.

„Trideset pet sa osam“, obavestila ih je babica koja je merila detetu temperaturu.

„Hvala. Možemo li da dobijemo plastičnu kesu za dete?“, glasno je upitao Jakob, ne obraćajući se nikom posebno.

Očeve oči se razrogačiše pre nego što je zaronio lice u šake. Lina diskretno šutnu Jakoba u nogu.

„Hteo sam da kažem *termo-kesu*. Možemo li da dobijemo termo-kesu, hvala“, pojasnio je Jakob.

„Deca u ovoj nedelji veoma brzo gube toplotu, zato ih stavljamo u takozvane termo-kese. Ali one izgledaju kao plastične kese“, rekla je Lina, strogo pazeći da sve vreme gleda oca u oči. Njegov pogled je bio odsutan i prestravljen. Donja usna mu je podrhtavala, i očigledno je jedva zadržavao suze.

„Pomislio sam da ste rekli da će umreti, pa ćete je staviti u plastičnu kesu.“

I ne gledajući u Jakoba, Lina je osećala njegov stid. Nije to bio ni izbliza prvi put da zbog stresa ispolji odsustvo takta.

„Zasićenost kiseonikom raste. Puls i dalje stabilan“, rekla je Lina, smešeci se ocu.

„Biće ovo dobro“, dodala je, a otac je prvi put pustio suzu. Zatim je sve u njemu popustilo i zaplakao je.

„Jeste li je dodirnuli?“

Zavrteo je glavom, što je istovremeno predstavljalo odgovor i izraz straha. Lina ga je uzela za ruku – bila je ledena, i osećala je kako drhti u njenoj. Brisao je suze dok je Lina izvlačila majušnu šaku iz plastične kese i stavljala je na očev prst.

„Dodirnite je. Ona je vaša.“

Šaka je bila sićušna, ali potpuna. Imala je prste i noktiće. Otac se nasmeja, i malo sline mu kapnu sa vrha nosa.

Lina se nasmeši. „Baš je lepa.“

On je milovao detetov mali prst, nežno i pažljivo. Kada se mrdnula, on nagoniski povuče svoju ruku, pa pogledom potraži potvrdu od prisutnih u sobi.

„U redu je, ona samo želi da vas pozdravi“, rekla je Lina.

Otac je naherio glavu. Lina je pogledala u Jakoba, koji je naduvala obraze i još jednom obrisao čelo od znoja.

„Zadržao sam se na drugom hitnom slučaju“, prošaputao je.

Otac je gledao dole, u svoju ćerku, koja verovatno nije bila mnogo teža od jednog kilograma. Bila je umotana u plastiku. I sva bela od sirastog maza na glavi. Videle su se cevčice i elektrode. Krvavi peškiri i upotrebljene komprese. Iz jedne nozdrve je curilo malo razvodnjene krvi, a na ustima je bilo mehurića od sluzi. Oči su joj bile sklopljene. Otac odjednom prestade da se smeši, pa pogleda ka Jakobu. Kao da je odjednom uvideo ozbiljnost. Progutao je pljuvačku.

„Hoće li joj od ovoga ostati neke povrede?“

„Nažalost, trenutno vam ne mogu odgovoriti na to“, pri-
gušeno odvratila Jakob.

Lini se srce steglo. Jakob je bio u pravu. Na to se nije moglo odgovoriti. Otac je zaplakao, mada ovog puta suzdržanije. Kao da su u prostoriji samo on i ćerka, i želi da se pokaže snažnim pred njom. Da zaštiti tu mrvicu od jednog kilograma.

„Tata je tu, dušo. Izdržaćeš ti ovo. Moraš, zbog tvoje mame. Ona te je toliko želela. I ja sam, i tata te je želeo, dušo.“

Lina oseti kako i nju oči svrbe od suza. Okrenula se na drugu stranu i duboko udahнула.

„Nema veze kakve povrede imaš. Mi ćemo te uvek voleti“, šaputao je on.

Lina je počela da posprema po prostoriji, iako nije bilo potrebe za tim, i trlja fleke kojih nije bilo. Koliko god se trudila da ih odgurne od sebe, misli su joj se vraćale.

Zavist ju je nemilosrdno pekla. Čula je kako se ocu prekida glas, pa ponovo počinje da plače. Lina je zažmurila i stiskala zube tako da joj se vilica ukočila.

Treba da budeš srećan što barem imaš dete.

3

OSEĆAJ JE BIO naročito snažan tog jutra, dok je Lina ležala sama u krevetu, posle noćne smene. Samuel je već stigao da ode na posao. Bilo joj je potrebno da ga sretne, da ga makar na brzinu zagrlji u hodniku. Tresla je levom nogom ispod pokrivača i nije mogla da prestane, a oči su joj bile širom otvorene. 9.45. Nije bilo novih objava na *Instagramu*, a *Fejsbuk* je manje-više bio nalik na frižider, znala je da u njemu nije bilo ničeg ukusnog, ali ga je ipak otvarala na svakih deset minuta. Odložila je mobilni na noćni stočić, snažno se namrštila zbog glavobolje, pa uzdahnula u prazno. *U čemu je problem?* Bila je primorana da dovede tu misao do kraja. Da isproba sve deliće slagalice u nadi da će joj celovita slika naposljetku pokazati zbog čega oseća toliko jaku potrebu za promenom. Mada je zapravo znala.

Na papiru je imala sve. Čoveka koga voli, dom u jednoj od možda najlepših ulica u Švedskoj, Tihoj ulici, i posao koji joj je pružao mnogo. U stvari, jedino je nedostajao zvuk dve nožice koje u tom domu jurčaju okolo po parketu. Lina se nasmeši na tu pomisao. Gotovo da je mogla da oseti miris, golicao joj ne nozdrve. *Bebeći miris*. Izvila je vrat, a suva knedla u grkljanu polako je počela da joj se spušta ka grudima. Progutala je

pljuvačku. Pa još jednom. Još i taj biološki sat, kao da život i bez njega nije dovoljno stresan. Ponekad se osećala baš kao tetrapak mleka. Bela, četvrtasta i ledeno hladna, sa rokom trajanja na sebi.

Lina tvrdoglavo ponovo proguta pljuvačku, i oseti kako joj se lepi za grlo. Ispravila se, razmišljajući da li da uzme tabletu. Ionako ovog jutra neće moći da zaspi bez nje. Otvorila je fioku noćnog stočića, istresla belu pilulu na dlan i popila je sa dva velika gutljaja vode. Zatim se ispružila koliko je duga i čekala. Iako je uviđala da tableta nikako ne može da deluje tako brzo, ipak se opustila već od same spoznaje da se supstanca u tom trenutku prerađuje u njenoj krvi. I rastvara se u mogućnost koja joj je preko potrebna.

Samuel je od samog početka jasno rekao da nikako ne želi decu, a ona je bila dovoljno zaljubljena u njega da to prihvati. Ali dok je ležala tu, jednu deceniju kasnije, više nije bila podjednako sigurna. Ali šta je mogla da preduzme u vezi sa tim? Da ga ostavi? Prestravila bi se već i na samu pomisao. Bilo je to poslednje što bi želela. Odbacila je tu misao, ali osećaj je ostao da se ljuljuška unutar nje. Ne možete ostaviti osobu koju volite zbog nečega što ionako ne znate da li biste mogli da dobijete sa nekim drugim, a kamoli samostalno. Barem je ona znala da dete ne predstavlja nikakvo ljudsko pravo, i da se uopšte ne podrazumeva da ćete moći da dobijete decu.

Lina ponekad nije uspevala da zaključi šta je više grize. To što oseća da želi dete, ili što ga Samuel očigledno ne želi. Nije se usuđivao na to, smatrao je da ne bi uspeo da se snađe. U jednoj prilici je izgovorio rečenicu koje se ona pribojavala, i posle ju je u najmračnijim trenucima ponavljala sebi u glavi. *Nemam nikakvu potrebu da dobijem dete.* Sklopila je oči i uzdahnula.

Zbog dece nećeš biti srećnija, jednom joj je rekla koleginica. Naravno, ta je imala decu. I to troje. Lina je morala da se zaista koncentriše kako joj ne bi izbila pretencioznu zemičku iz zanatske pekare iz ruke dok je sedela u kafe-kuhinji i samozadovoljno

žvakala. Bilo je to otprilike kao kada biste se pojavili na sastanku udruženja gojaznih i objavili kako vitko telo ne usrećuje, a pritom nikada niste morali da se potrudite za njega. Ili da pridete beskućniku samo da biste mu rekli kako novac ne može da kupi sreću, da biste zatim nastavili svojim putem sa kesama iz skupog butika u obema rukama. Ista ta koleginica je sada inače bila razvedena posle jedne prljave afere sa prevarom, i neizrecivo prokleta srećna zajedno sa svoje troje dece. Sada je umesto zanatske zemičke jela zaslađeni hleb iz supermarketeta.

Lina je stisnula zube. Možda vas *sigurno* neće usrećiti da se udate za muškarca koji će potom odlučiti da zaskoči svoju najbolju prijateljicu. Možda bi Lina trebalo da joj skrene pažnju na to kada se sledeći put budu videle?

4

BILO JE VEĆ pola deset, i Samuelov kolega iz advokatske firme izvalio je još jedan loš pravnički vic, očekujući da će se svi za stolom nasmejati. Što su svi i učinili, čak i Lina. Razlika u vezi sa baš tim lažnim osmehom u poređenju sa ostalima koji su se ukazali na Lininim usnama u toku večeri, sastojala se u tome što ga je žena preko puta nje prozrela i uputila joj hladan pogled. One su se videle samo nekoliko puta, a Lina je upamtila samo ženine crvene usne, kao i to što je u jednoj prilici potegla pitanje zbog čega je Samuel uzeo Linino prezime kada su se venčali, a ne obrnuto. Kada je Lina zatim pokušala da objasni, žena je samo vrtela glavom, kao da su počinili neki užasan zločin.

Lina je posle noćne smene razmišljala usporeno, dok joj je istovremeno telo, što je najčudnije, bilo najživahnije baš u to doba večeri. Uvek joj je bilo potrebno nekoliko dana da uspe da ubedi telo u to šta je zaista noć, a šta dan.

Stan je bio topao, iako je u uglu trpezarije zujao stojeći ventilator, ali činilo se da su se svi na ovaj ili onaj način privikli na toplotu. Samuelov kolega je podigao čašu da nazdravi, a kada su se ostali priključili zdravici, Lina je primetila da svi osim žene sa crvenim usnama imaju fleke od znoja ispod pazuha.

„Jesi li ti vegetarijanka, Lina?“, upitala je kolegina supruga jedan sat kasnije, dok je sakupljala tanjire. Lina oseti kako joj telom prolazi neka topla struja kada je pogledala u svoj tanjir. Salata je bila sva pojedena, čak i špargle pržene na puteru. Ali meso je ostalo nedirnuto kraj presavijene salvete koju je strateški postavila baš tu, u pokušaju da sakrije činjenicu da meso nije ni takla. Pečeni kunić. Samo je zurila u tanjir kada joj je poslužena, dok je Samuelov kolega ponosno objašnjavao šta se to nalazi ispred nje. Puls joj je tutnjao, i osećala se kao da u ustima ima previše pljuvačke. Jednostavno nije išlo, koliko god vina pila ne bi li joj skliznulo niz grlo. Osećala je Samuelov užareni pogled na potiljku. *Eto, ponovo mora da se stidi zbog mene.*

„Trenutno isprobavam tu varijantu, i sad shvatam da sam potpuno zaboravila da vam to pomenem kada smo potvrdili da dolazimo na večeru. Uh, sad se baš osećam glupavo.“ Lina joj se nasmešila, pa pokrila usta rukom. Pretvarala se da se stidi.

Odgurnula je Samuelovu tvrdu i zapitanu šaku pod stolom i osetila kako joj se znoj sliva niz leđa.

„Ma hajde, draga moja, nema veze. Samo bih volela da si mi rekla, pa bismo ti poslužili nešto drugo. Imamo u zamrzivaču malo bakalara, to bi bilo savršeno.“

Lina je između tih ljubaznih, pomirljivih reči nazirala ljutnju dok se žena udaljavala u pravcu kuhinje. I sada je Lina imala još jedan razlog da joj ne prija druženje sa Samuelovim kolegama. Nije razumela šta to on vidi u njima, ili šta oni vide u Samuelu, koji po njenom mišljenju nije posedovao onu tipičnu oholost stanovnika Estermalma koja je bila primetna kod ostatka ekipe. Ali Lina je u prigodnim prilikama glumila zadovoljnu estermalmsku suprugu toliko dobro da je zaslužila barem jednog Oskara. *Želim da zahvalim akademiji. Čast mi je što sam nominovana zajedno sa svim ovim fantastičnim, premorenim, izveštačenim i nesrećnim ženama iz moje kategorije.*

To je bilo otprilike nešto što je u sebi priželjkivala da kaže. I to sve vreme. Umesto toga je postavljala učtiva pitanja o

kupovini stanova, planovima za odmor i osmehivala se toliko široko da ju je hvatala glavobolja od naprezanja. Na sto su iznošene teme za razgovor sve jedna dosadnija od druge. Lini je došlo da se isповраća. I to najradije po tim posranim sotiranim šparglama. Pitam se kako bi uz njih išlo vino od hiljadu i petsto kruna. Sotirane špargle sa bljucom.

Dok su se vraćali kući, Samuel je nije držao za ruku kao inače, po svoj prilici zato što se pribojavao da će ga odbiti. *Ponovo*. Letnje večje je bilo lepljivo, i Lini se činilo da oseća topli vazduh pod sandalama dok su hodali Komodorskom ulicom.

„Izvini što sam se malo zanela sa celom onom vege-pričom, samo nisam htela da budem neučtiva, i potpuno me je obuzela panika.“

„U redu je, ja zapravo mislim da je bilo malo drsko od nje što te je to pitala. Mislim, očigledno je da nisi pojela meso, bez obzira na razlog, pa zašto onda da te još pita i dovodi te u neprijatnu situaciju?“

Lina je poželela da kaže kako to i inače uvek radi, ali je umesto toga samo slegnula ramenima.

„Ali zbog čega nisi jela, ako smem da pitam?“

Lina pomisli na kunića koji je ležao na tanjiru, pa joj se u glavi pojavi prizor krznjenih ušiju i slatke njuške koja pravi male krugove dok kunić jede.

„Ja imam živu maštu, i odjednom mi se učinilo pogrešnim da zarijem nož u malog zeku“, odvrtila je Lina, a kada se Samuel nasmejao, ona ga je uzela za ruku i poljubila mu naldanicu. Samuel joj je uzvratio velikim osmehom i zagrlio je, privlačeći je sebi. Lina je obožavala kada to uradi, jer se tada osećala tako sićušno i sigurno.

„Možda bismo mogli da pozovemo neke tvoje kolege kod nas na večeru u utorak uveče, posle tvog sastanka?“, predložio je Samuel.

Umeo je da je čita kao knjigu, kao da je bilo potrebno samo da joj prisloni ruku na kožu pa da već tačno zna šta ona misli i oseća. Lina je poželela da mu kaže koliko ga voli zbog toga što joj je upravo ponudio, ali tada bi istovremeno razotkrila samu sebe. Nije želela da kaže koliko mrzi druženje sa njegovim kolegama, jer je on to već znao. Zato se samo oslonila o njega i nasmešila se.

„Baš bismo mogli.“

*

Samuel je seo na ivicu kreveta. *Boja na zidovima je ispala dobro.* Nije to želeo zaista da prizna, ali Lina je očigledno imala bolji ukus za uređenje enterijera, iako je on sam sebe proglasio za eksperta na tom polju. Okolnost da je delimično radio od kuće donosila mu je tu prednost da je mogao da napravi pauzu kada to poželi, da bi na internetu razgledao nameštaj i uzorke boja. Ili da trači vreme drogirajući se sajtovima *Hemnet* ili *Pinterest*. Bila je to droga od koje su uz njega bili zavisni i mnogi drugi. Nazivali su to i *Pinterest* pornografijom. Njegov nalog je bio pretrpan nameštajem od tamnog drveta, polovinom asortirana iz prodavnice *Svenskt ten* i dizajnerskim tapetama koje su bile gotovo neprocenjive. Pa ipak, Lina je bila ta koja je naposletku pronašla boju kojom su okrečili celu spavaću sobu. *Toplu sivu.* Pritom i nije uložila bogzna kakav trud. Možda je to bio dokaz da drogiranje *Pinterestom* ne mora da doprinese većem znanju, već pre predstavlja dokolicu i zamornu enterijersku onaniju.

Već je bio jun, i Lina je postala distanciranija. Ona nije volela leto. Dok je druge pogađala jesenja depresija, Lina je pad doživljavala leti, tako je oduvek bilo. Nije se podjednako spontano osmehivala, i mada su imali seks gotovo podjednako često kao inače, ipak se nije činilo da ona podjednako uživa u tome. Više ga nije sama tražila, i stenjala je na način koji je zvučao

više uvežbano nego strastveno. On je bio potpuno svestan razlike, jer bi se pored *Pinterest* pornografije našlo vremena i za obične porniče. Bilo je malo konkretnih stvari na koje bi se moglo ukazati, ali kada bi navlažio vrh prsta i podigao ga uvis, jasno bi osetio da vetar duva. Jedino nije zasigurno znao odakle.

Možda je to bilo zbog svih onih dečjih kolica u gradu? Pitanje deteta je stajalo negde u pozadini i stalno ih peklo. On je jednim delom sebe osećao kako nema razloga za grižu savesti, jer Lina je znala u šta se upušta. On nije mogao biti jasniji, a ona ga je uprkos tome izabrala. Barem je u to ubeđivao samog sebe, dok ga je zapravo osećaj krivice neprestano grizao. Onima koje volite treba ugađati. Lina bi se sva ozarila čim ugleda bebu, a njegovi sestrići su je obožavali otkako su se rodili. Čak je pronalazio i stare brojeve časopisa *Mi roditelji*, skrivene na dnu hrpe papira za reciklažu. Ona je uz to i odabrala posao na kom je po ceo dan okružena novorođenom decom. *Zbog čega joj ne bih jednostavno podario dete, pa da postanemo prava porodica?*

Griža savesti mu nije davala mira. *Ali ne treba ni raditi nešto samo zbog nekog drugog*. Kada bi pomislio na decu, činilo mu se kao da se čitavo njegovo telo opire. *Ne. Stop. Trči*. Nagon za bekstvom i ubrzavanje pulsa. Duboko je udahnuo.

Ali ona je i dalje bila sa njim, uprkos svemu. Ostala je tu. Možda zbog toga što joj je on pružao toliko toga drugog, između ostalog i stvari za koje je znala da drugi muškarci verovatno ne bi imali strpljenja. Kao na primer, da bude muškarac koji ponekad teši svoju suprugu zbog drugog muškarca. Muškarca na koga se čuvaju uspomene sakupljene u jednu malu kutiju u dnu garderobera.

5

LINA JE STIGLA u noćnu smenu. Bolnički hodnik je bio obojen u belu, a podovi u bledu sivoplavu boju. Istu onu koju imaju njeni tek rođeni pacijenti kada prestanu da dišu. Pitam se jesu li odgovorni mislili na to dok su sedeli u svojim lepim sobama i razgledali uzorke boja? Lina je prosto mogla da ih zamisli kako razgovaraju u kancelariji. *O, da, ta plava je lepa. Nijansa zastoja disanja. Zidove ćemo u belu kao zamensko mleko. Uz nagoveštaj žute kao bebina kaka, to ćemo upotrebiti kao akcente na tekstilu. Savršeno će pristajati odeljenju za neonatologiju.* Lina uzdahnu. Ali barem je išlo uz bolničku ćebad. Uvek bude nešto. Ispravila je pločicu sa imenom, dezinfikovala ruke i ušla u salu. Koleginica Amanda ju je ugledala, široko se osmehnula i hitro je zagrlila.

„Dobro došla na posao. Uh, ovo je bilo naporno večer. Da li je u redu da ti podnesem izveštaj ukratko, pošto ti je već poznata naša mala drugarica tamo u ćošku?“, upitala je.

Lina pogleda kroz salu. Tamo u uglu je u svom inkubatoru ležala majušna prerano rođena devojčica kojom se bavila pre neku noć. I dalje je bila na respiratoru, ali su brojke na monitoru na prvi pogled delovale dobro. Lina klimnu glavom.

„Mislim da je Jakob doslovno svakome ovde već pomenuo koliko je zahvalan na tome što si baš ti prisustvovala baš tom porođaju.“

Lina prevrnu očima. Jakob je uvek bio zahvalan kada je u pitanju ona. Napaljen, razdragan i zahvalan, možda bi bilo tačnije reći. Ono za šta je Lina znala da predstavlja kompliment inače bi je razveselilo i navelo je da porumeni. Samo da ga je uputio neko ko *ne* pokušava da joj se nabacuje baš na svakoj proslavi u klinici. Ali pošto je izašao iz Jakobovih usta, bio joj je pre svega naporan i uz to ga je bilo teško shvatiti ozbiljno. Ali ipak se samo nasmešila Amandi.

„Ali njen komšija je za tebe nov, zar ne?“

Lina je klimnula glavom.

„Potpuno razvijen dečak koji je danas oko podne hitno rođen carskim rezom. Proces se odužio, podsticanje porođaja je bilo neuspešno, pa se završilo rezom. Već je više puta imao grčeve, pa je priključen na stalni sirovi EEG. Umoran je, i...“ Amanda začkilji ka ekranu kompjutera, „kako se čini, malo se ukiselio.* U stvari, imao je iznenađujuće nisku pH vrednost na poslednjoj gasnoj analizi.“

Grlo joj se zajapurilo, zapisala je brojku na svoj papir i dvaput je zaokružila crnom olovkom.

„Umoran i mrzovoljan. I ja bih bila takva da su me satima gurali i vukli, da bi me na kraju izvadili na zadnja vrata“, primeti Lina.

Amandu je ova šala primetno umirila. Agresivno zaokružena brojka na papiru očigledno nije bila podjednako alarmantna za njenu iskusniju koleginicu. Bacila je pogled ka velikom zidnom satu. 21.25.

„Da li je u redu da sad sve prepustim tebi, da bih stigla na autobus?“

---

* Igra reči, pošto *sur* na švedskom znači kiseo, ali i mrzovoljan, ljut. (Prim. prev.)

„Ma naravno. Kreći odmah“, odvrati Lina, mašući joj rukom.

Amanda ustade, pa baci još jedan pogled po sali kako bi videla da li je nešto zaboravila.

„E da, majka našeg umornog momčića je i dalje na posmatranju. Otac je svratio nakratko u toku popodneva, ali je bio sav unezveren, pa verovatno nije primio k znanju ništa od onoga što sam mu rekla. Rekao je da će se vratiti večeras, ali imajući u vidu to kako je izgledao, podozrevam da bi mogao biti kod mame. Ili se obeznanio.“

„Prvo dete?“

Amanda klimnu glavom. „A uz to predstavlja i najočigledniji slučaj IKTAIS koji sam dosad videla u svojoj karijeri...“

Lina se namršti. „IKTAIS?“, upitala je.

„Izgleda kao tata, ali je ipak sladak“, odvrtila je Amanda potpuno ozbiljno, da bi zatim namignula sa osmehom na usnama.

Lina je otišla do inkubatora u kom je spavala majušna devojčica. Ležala je sasvim spokojno i disala uz pomoć respiratora, pomalo natekla, ali inače potpuno savršena. Očistili su je od sirnog maza, i sada se videlo da joj je glava prekrivena tamnom kosom. Cevčica je bila pričvršćena lepljivom trakom i pokrivala joj je pola lica, ali su se ipak nazirala usta. Sićušna gornja usna.

Lina proguta knedlu. Bilo je lako otupeti, ali u nekim trenucima bi stvarnost uspevala da se probije. Životi malih, krhkih ljudskih bića nalazili su se u njenim rukama. Iza sebe je začula tihe, oklevajuće korake. Prepoznala je detetovog oca čim se okrenula. Njemu se u lice bila vratila boja, i to toliko da je jasno videla sitne pege na njegovom nosu. Mora da je i on nju prepoznao, jer mu je osmeh prekrrio celo lice. Očigledno je morao da se suzdržava kako je ne bi zagrlio, pa joj je umesto toga stavio ruku na rame i stisnuo ga.

„Zdravo“, rekla je Lina, posmatrajući kako mu se oči cackle.

Ušla je i majka, u belom bolničkom ogrtaču, pa stala iza svog muža.

„Ovo je Lina, bolničarka o kojoj sam ti pričao“, rekao je.

Njoj se na licu ukazao blag izraz. „Vi ste bili tu i pomogli joj posle porođaja?“, upitala je majka.

Lina klimnu glavom.

„U početku je bilo malo dramatično“, rekao je otac, smešeći joj se.

„Na scenu i treba izaći na dramatičan način, je l' tako, marena?“, odvrtila je Lina, gledajući ka inkubatoru. „Mnogo je slatka i super se oseća. Sestra iz prošle smene mi je rekla da je veče prošlo mirno, i da svi parametri deluju savršeno.“

U odgovor je dobila dva osmeha.

„Za mene je sve ovo pomalo i dalje šok, ali vas se jasno sećam. Bili ste tako sigurni, i imali ste neku posebnu... toplinu“, rekao je otac.

Lina se ukočila. Nikada nije znala šta da odgovori na takve komentare, pa ga je samo potapšala po ramenu i nasmešila se.

Nikada neće zaboraviti dan kada je prvi put čula baš to. *Imate u sebi toplinu.* Bila je to možda najveća potvrda toga da je izabrala pravu profesiju, i razlog iz kog je i danas stajala tu, u beloj odeći, sa plavom pločicom sa imenom. Ali sada je prvi put to čula od pacijenta.

6

VELIKI LUSTER u dnevnoj sobi bleštao je toliko snažno da je Lina morala da začilji kada je stigla kući iz noćne smene. Probijao joj je oči pošto je deset sati provela u tami. Od umora je postala trapava, pa je dvaput izgubila ravnotežu dok je izuvala cipele. Levo stopalo joj je bridelo negde ispod tabana kada ga je spustila na pod. Na dvosedu je sedeo Samuel, lica uronjenog u neku knjigu. Bilo je to nešto o Drugom svetskom ratu. Ona iskosa baci pogled na policu sa knjigama koja je prekrivala ceo jedan zid. Bilo je tu svega, od nobelovaca do sladunjavih romana za razbibrigu. I knjiga o bebama, za koje je Samuelu rekla da ih je kupila kao literaturu kada je krenula na stručno usavršavanje. I naravno, tu se i jeste radilo o interesovanju, čak i o strasti, ali te knjige joj nikada ne bi pomogle da položi neki ispit, niti joj donele akademske poene, već su više predstavljale zamenu za sve ono što nije imala.

I Samuel je izgledao umorno. Prišla mu je, pogladila ga rukom po kosi i poljubila ga u čelo. Tu se krije sva ta energija, pomislila je, zadržavajući poljubac naročito dugo na njemu. Koža mu je bila topla pod njenim usnama, osetila je miris iz njegove kose. Lavandu. Upotrebio je njen šampon.

„Kako je prošla noć? Jesi li spasla neki život?“

„Par komada“, odgovorila je, namignula, pa sa uzdahom sela na sofu.

On ju je pomilovao po obrazu. „*No rest for superheroes*“, * rekao je on, dok mu se u očima ukazivao onaj poseban izraz.

„Je l' danas radiš od kuće?“, upitala ga je.

Klimnuo je glavom. Ljubav bi je ponekad svom silinom udarila u lice. On je sedeo sa raskopčana tri dugmeta na beloj košulji, pa mu je videla preplanulu kožu i grudne malje kako izviruju. Osetila je kako joj pohota pulsira kroz telo. Činilo joj se da krv teče brže. Pažljivo mu je prevukla kažiprstom preko usana, a on je uzdahnuo. Tog jutra joj se po glavi nisu motale nikakve misli o velikim stomacima ili eventualnim crticama na testovima za trudnoću. Želela je njega. U telu je osećala golicanje i žmarce.

Samuel je delovao istovremeno uzbuđeno i zapitano kada ga je uzela za ruku i ustala. Primetila je kako mu se lice blago rumeni. Pustila mu je ruku i ne skidajući pogled sa njega krenula ka spavaćoj sobi. Samuel ju je poslušno sledio, kao pas koji zna da će dobiti hranu. Raskopčao je preostalu dugmad na košulji.

Ovog jutra je žudela za tim. Ne za decom, nego za *tim*. Samuel je legao preko nje, ali ga je Lina prevrnula na leđa i uzjahala ga. On je zadovoljno uzdigao obrve. Ona se protegnula tako da može da je vidi celu, a on ju je proučavao, skoro kao hipnotisan. Ako je tako nešto uopšte moguće, Samuel je bio još lepši za vreme seksa, jer je sva ona urednost nekako nestajala. Primitivno mu je pristajalo, onda kada mu razbaruši kosu i podari mu zažaren i radoznao pogled. Sklopio je oči kada je počela da se kreće gore-dole.

Ubrzo je ponovo otvorio oči da bi je video, i iza siluete nagog tela svoje supruge, usred celog tog seksualnog uzbuđenja, primetio je da vrata Lininog garderobera nisu sasvim zatvorena.

---

* Engl.: Nema odmora za superheroje. (Prim. prev.)

Preostao je mali, uzan procep. Samuel je morao da se usredsredi. Trebalo je da zadrži pogled na Lini i samo uživa, ali nije mogao da se oslobodi pomisli kako Ted sedi tamo u mraku i pilji u njih.

*

Samuel je ležao i posmatrao je, dok je svetlost koja je dopirala kroz venecijanere obrazovala slabašnu prugastu šaru na zidu. Ona mu je malo sklonila šiške u stranu i poljubila ga. Ljubila ga je nežno, dugo. Zatim se okrenula na stomak, zbacila pokrivač sa sebe i uzdigla noge od kolena naniže.

Samuel se ukoči, a lice mu se promeni. Dotad je izraz na njemu bio bunovan, ali pun ljubavi, dok je sada postao strog i zapitan. Na obrazu mu se ukazala bleđa nijansa nemira.

„Pojavile su se nove“, konstatovao je.

Lina se prvo namrštila, pa tek onda shvatila na šta on misli. Zatim je i sama pogledala svoje levo stopalo. U stomaku oseti stezanje. Pridigla se u sedeći položaj, dohvatila stopalo, blago ga okrenula i počela da proučava taban. *Još dve*. Prevukla je prstom preko kože. Srce joj je automatski zakucalo brže, i osetila je kako joj ona dobro poznata i neprijatna knedla raste u grlu. Susrela je Samuelov pogled.

„Moraš to da proveriš, ljubavi“, rekao joj je.

Kada je ustao, Lina je u prvi mah nastavila da sedi potpuno nepomično, slušajući njega kako odlazi pod tuš. Pogledala je taban, pa ga lako zagrebala noktom na kažiprstu. Zatim je ponovo nežno prevukla preko dve nove tačke. Bile su crne poput katrana.

*

Oko dve nove tačke videlo se crvenilo. Nešto nalik na iritaciju. Samuel je pojačao muziku u dnevnoj sobi dok je ona kasnije te

večeri sedela na šolji u toaletu. Bio je to učtiv gest sa njegove strane, kako bi se ona osećala ugodnije dok obavlja svoje prirodne potrebe. Bilo je to prećutno pravilo zbog kog se ona s ljubavlju nasmešila sama za sebe unutra u kupatilu. Za time i nije bilo stvarne potrebe, prostrani stan u kom su živeli donosio im je i tu prednost, ali ona je ipak cenila njegovu uvidavnost.

Jedna od tačaka koja su se prve pojavile, ona najbliža peti, sada je bila malo izbledela, ali se i dalje videla sasvim jasno, razume se. *Jedanaest komada*. Bile su gotovo iste veličine, a njihov raspored nije otkrivao nikakav obrazac ili logiku.

Neke su se nalazile jedna uz drugu, dve po dve, dok je jedna tačka stajala uz sam nožni palac, daleko od ostalih. Nisu bile izbočene niti hrapave, pa je mogla da prevuče prstom preko njih i ne oseti nikakvo trenje. Čačkala je te tačke. Svih jedanaest. Pritiskala ih kažiprstom, pa popuštala pritisak. Nije bilo teško shvatiti da je bole te nove tačke, oko kojih se videlo crvenilo. Osećala je otkucaje srca u grlu, puls joj se ubrzavao i udisala je duboko. Uzela je kremu za ruke sa mirisom citrusa iz kupatilskog ormarića, pa obilno namazala taban pre nego što je ponovo navukla čarape.

*

Samuel se nije usuđivao da pokrene tu temu. Uglavnom zato što se bojao onoga što bi te crne tačke na donjoj strani stopala njegove supruge mogle značiti. Osim toga, činilo se da ih ima sve više. *A nju to kao da nimalo ne pogađa? Kako je to uopšte moguće?* Da je u pitanju on, termin kod lekara bi odavno bio zakazan. *A ona je uz to i medicinska sestra?* Ta pomisao bi ga uvek umirila. *Ako ona od svih ljudi kaže da nije u pitanju ništa zbog čega bi vredelo brinuti, onda joj se valjda mora verovati?* On je malo guglao, ali je odmah prestao sa tim kada su na ekranu počeli da se pojavljuju rezultati, sve jedan gori od drugog.

Prošlo je već nekoliko nedelja otkako su se pojavile prve tačke, a ona je sedela tamo potpuno bezbrižno. Iako su se te tačke širile po njoj kao neka zaraza. *Sada ćeš valjda konačno odustati? Ako ti patiš od hipohondrije, ne moraju da pate i svi drugi.* Samuel je uz to patio i od izvesne potrebe za kontrolom, a ta kombinacija je dovodila do toga da oseti žmarce u celom telu kada vidi Linu kako za doručak spokojno jede sendvič dok sedi na sofi i migolji prste – u čarapama, iako je napolju trideset stepeni. Gotovo da je mogao osetiti kako i njega svrbe tabani. *Saberi se.*

Pošto je njegova majka preminula od nečeg za šta su lekari mislili da je kancer – ali nisu bili potpuno sigurni – njegove misli su bivale sve zagađenije nemirom. *Nisu znali.* Ako ni lekari nisu znali, a inače im je posao baš to, da znaju, kako se onda čovek može pouzdati u bilo koga? Ali Lina je bila pametna i obrazovana, u nju je mogao da se pouzda. Ipak, nemir ga je izjedao, ponekad toliko da se osećao kao da su mu u stomaku neke životinjske koje mu grizu trbušni zid. Osećao je njihove male zube, ljutite i oštre poput šila. *Iznutra.* To što i dalje nisu progrizle kožu za njega je predstavljalo zagonetku, ali i razlog za to što je, čisto logički, bio u stanju da sebe ubedi u to da životinje ne postoje stvarno. Ali on ih je sve vreme osećao.

LINA JE BAŠ htela da otvori vrata restorana *Kod Turea* u tržnom centru na Trgu Stureplan, kada joj ih je konobar otvorio sa širokim osmehom. Spustila je ruku i zahvalila klimanjem glavom. Lina je duboko udahnula, bolje namestila tašnu na rame i uputila se ka stolu. Osećala je da su joj dlanovi vlažni, kaiš od tašne ju je žuljao kao da je omotan bodljikavom žicom, i nešto ju je probadalo u prstima.

Njen otac Gunar Roman sedeo je za stolom uspravnih leđa i preplanuo, sa okruglim naočarima na nosu i bujnom, prosedom kosom začušljanom u stranu. Na stolu su stajale dve salate sa škampima.

„Umem ja i sama da naručim“, rekla mu je, odložila tašnu i sela za sto.

Gunar je skinuo naočare i šeretski se osmehnuo. „Da nisi nešto zaboravila?“, upitao je.

Lina je malo prevrnula očima, pa se nagnula preko stola i poljubila ga u obraz. Gunar se zakikotao, razmotao svoju salvetu i zavukao je za okovratnik.

„Znam da obožavaš njihovu salatu sa škampima“, rekao je i počeo da jede.

„Nisam naročito gladna. Kasno sam doručkovala, što bi i ti znao da si sačekao moj dolazak pre nego što si naručio“, odgovorila mu je Lina.

„Ali ako neko prihvati poziv na ručak, ja onda podrazumevam da će taj neko i jesti.“

„Apsolutno, dok ja podrazumevam da ću sama izabrati šta ću da jedem.“

„Prestani da se izmotavaš, nekoliko škampa se uvek može čalabrcnuti. Nije baš da sam te poveo u neki azijski restoran sa ponudom *jedi koliko god možeš*. A sad jedi.“

Jedi. Ta jedna reč joj je bila dovoljna da poželi da ga udari. Pred očima su joj sevnula sećanja na sedenje za kuhinjskim stolom kod kuće. Osetila je duž kičme hladno milovanje straha iz detinjstva. *Sada si odrasla, Lina, i jedeš ako hoćeš*.

„I, zašto si želeo da me vidiš?“, upitala je.

Gunar je izgledao gotovo razočarano. Malo je zavrteo glavom i spustio čašu.

„Zar mi je potreban razlog da odem na ručak sa svojom ćerkom?“

„Nisam tako mislila...“, počela je ona, osećajući kako joj ogorčenost narasta u telu.

Gunar je spustio viljušku i obrisao usta uštirkanom salvetom. „Odlučio sam da prodam stan u Kaškaišu“, rekao je, zaklanjajući šakom usta dok žvaće.

Lina podiže glavu.

Gunar se promeškoltio na stolici. „Mislim, ja sad više uopšte ne idem tamo, nemam više snage. Znaš već, ja i moje noge.“ Napravio je grimasu dok je lagano ispravljao desno koleno. Lina je stegnute vilice posmatrala žaloban izraz na njegovom licu. Pogled koji je očajnički tražio potvrdu. Zatim džemper kakav pristaje žrtvi, izabran u čast tog dana tako da se slaže sa parom nepoderivih mučeničkih pantalona.

„A ni vi ga niste koristili u obimu koji smo prvobitno očekivali.“

Lina ni sama nije znala šta je od svega toga najgore. Njevovi besmisleni izgovori, očigledne rupe u sećanju ili to kako je i jedno i drugo umotao u akademske reči koje ne pristaju svakodnevnom razgovoru. Ona i Samuel su *išli* tamo. Svakog leta, a ponekad čak i dvaput godišnje. Već su isplanirali da za predstojeći godišnji odmor odu tamo. Uz to, on je više nego dobro znao koliko njoj taj stan znači.

„Zbog čega nisi pitao da li bismo možda ja i Samuel želeli da ga preuzmemo?“

Gunar malo uzmaknu, polažući ruku na grudi. „Zbog toga što nisam mogao ni da zamislim da bi vama mogao biti zanimljiv, razume se.“

Njegov prenaglašeno uvređen govor tela naveo je Linu da snažno stisne pesnice ispod stola. *Razume se*. Baš ništa nije bilo razumljivo u vezi sa onim što je upravo saopštio, ali on je uvek uzvraćao takvim izrazima kada bi osetio da je sateran u škripac. *Razume se. Naravno. Prirodno*. Ni za šta on nije kriv. On je samo jedan neshvaćen, postariji, ponižen čovečuljak.

„Da si pitao, saznao bi da nam i te kako jeste zanimljiv, samo da znaš“, odgovorila mu je. Neko vreme su jeli u tišini.

Osećala je posledice duge noćne smene. Manjak sna i tečnosti stvarao je neprestan pritisak iza očiju, nešto slično marmurluku. Provela je više od osam sati na nogama, i peta bi je zbolela svaki put kada spusti stopala na pod. Koliko god želela da burnije reaguje na to što je on upravo rekao, nije imala snage. Nije imala snage da se svađa, pogotovo sa nekim ko će samo izigravati žrtvu i izvrnuti značenje i najmanje primedbe. Najmanje od svega je želela da se rasplače pred njim. *Ne sada. Ne danas*.

„Deluješ mi bledo.“

„Posao“, odgovorila je ona, ne dižući pogled.

Gunar zavrte glavom. „Rekao sam to i ranije, i reći ću ponovo. Previše se posvećuješ tome.“

Lina prevrnu očima. Šta je on znao o tome? Do penzije je bio lekar u jednoj privatnoj klinici u centru grada, gde je

nešto najurgentnije što je moglo da im se desi bilo da neka sredovečna žena sa Strandvegena dođe sa urgentnim klimakteričnim tegobama.

„Znaš, tata, ponekad sam prisutna od samog početka. Ponekad sam čak prva osoba koja *dodirne* dete. Ja sam tu, perem ga, merim mu težinu i dužinu. Tu sam kada se stavlja prva pelena. Tu sam kada ga prvi put hrane. Ponekad sam tu po dvanaest sati odjednom, uvek kraj kreveta. Umirujem dete. Primećujem razlike u disanju. Vraćam cucle koje ispadnu, šapućem da će sve biti u redu, iako duboko u sebi znam da najverovatnije uopšte neće biti tako. Primećujem razliku onda kada antibiotici najzad počnu da daju rezultate. Vidim radost i sreću u očima roditelja i prihvatam njihove zagrljaje. *Tu* sam, sve vreme. Kako bi uopšte bilo moguće da se *ne* posvećujem previše?“

„Moram reći da to što si upravo iznela potvrđuje moju teoriju.“

Ona odmahnu glavom. „Ti ne razumeš...“

„Pretpostavljam da je tako“, odgovorio je on, pa mahnuo konobaru, koji je brzo prišao da primi njegovu porudžbinu. Kafu sa mlekom.

„Mogu li ja da dobijem još vode?“, upitala je Lina.

Klimnuo je glavom i odjurio dalje.

Gunar se nakašljao i počeo po kosi. Nešto što bi moglo biti perut uskovitlalo se pod sunčevim zracima koji su dopirali kroz prozor iznad njegove glave. Uputio joj je oskudan osmeh, usta su mu se pretvorila u samozadovoljnu crtu. Sklopio je oči kao da je pritisnuo dugme za resetovanje.

„Razmišljao sam o onome što si mi poslednje pričala, o mami. Pomenula si izlet do neke crkve u Esterjetlandu, i to da je na sebi imala belu odeću...“

„I tirkiznu tašnu“, ubaci se Lina.

Lina je bila isuviše mala kada joj je majka umrla da bi mogla da je se seća. Nije se sećala njenog mirisa, načina na koji je govorila laku noć, ili da li joj je koža bila topla ili hladna. Njene